

KONTROLSARAKSTS PAR SAGATAVOTĪBU *BREXIT* UZŅĒMUMIEM, KURI VEIC DARĪJUMDARBĪBU AR APVIENOTO KARALISTI

2020. gada augusts

! JUMS JĀBŪT GATAVIEM 2021. GADA 1. JANVĀRIM !

Apvienotās Karalistes izvēle no 2020. gada 31. decembra vairs nepedalīties ES vienotajā tirgū un muitas savienībā un atteikties no personu brīvas pārvietošanās un preču un pakalpojumu brīvas aprites ar ES nozīmē, ka no minētā datuma ES un Apvienotās Karalistes attiecībās būtiski mainīsies apstākļi abu pušu uzņēmumiem.

Šīs izmaiņas ir neizbēgamas un nav atkarīgas no notiekošo ES un Apvienotās Karalistes sarunu iznākuma, un to dēļ draud palielināties spiediens, ko uzņēmumi jau izjūt Covid-19 uzliesmojuma dēļ.

KontROLSaraksta mērķis ir palīdzēt ES uzņēmumiem, kas veic darījumdarbību Apvienotajā Karalistē, un/vai Apvienotās Karalistes uzņēmumiem, kuri veic darījumdarbību ES, vēlreiz pārbaudīt, kā tie ir sagatavojušies 2021. gada 1. janvārim.

Tajā sniegts pārskats par galvenajām to izmaiņu jomām, kuras jebkurā gadījumā notiks no 2021. gada 1. janvāra – neatkarīgi no tā, vai būs noslēgts nolīgums par turpmāko partnerību ekonomikas un drošības jomā. Tajā ir apskatīti biežāk uzdotie jautājumi, un tas nebūtu uzskatāms par visaptverošu.

Papildu norādījumi ir atrodamī Komisijas paziņojumā “Gatavošanās izmaiņām” ⁽¹⁾, kā arī Komisijas dienestu publicētajos paziņojumos par sagatavotību, kas adresēti nozaru ieinteresētajām personām un atrodamī šeit:

https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_lv

Ir svarīgi, lai visi uzņēmumi sagatavotos šīm plašajām un tālejošajām izmaiņām un lai tie pieņemtu visus vajadzīgos lēmumus un pabeigtu visas nepieciešamās administratīvās darbības līdz 2020. gada 31. decembrim.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: “Gatavošanās izmaiņām – Paziņojums par sagatavotību pārejas perioda beigās attiecībās starp Eiropas Savienību un Apvienoto Karalisti”, COM(2020) 324 final, 2020. gada 9. jūlijs, <https://ec.europa.eu/info/publications/getting-ready-changes-communication-readiness-end-transition-period-between-european-union-and-united-kingdom>

PREČU TIRDZNIECĪBA ⁽²⁾

Importētāju/eksportētāju pienākumi

Saskaņā ar ES tiesību aktiem uzņēmumiem ir atšķirīgi pienākumi atkarībā no tā, kur tie atrodas piegādes ķēdē (piemēram, ražotājs, importētājs, vairumizplatītājs utt.).

No 2021. gada 1. janvāra ES uzņēmumi, kuri pašlaik pērk preces no Apvienotās Karalistes un laiž tās ES tirgū, kļūs par importētājiem, savukārt tie, kuri pašlaik izplata izstrādājumus Apvienotajā Karalistē, kļūs par eksportētājiem. Tas nozīmē, ka viņiem būs jāuzņemas jauns pienākumu kopums atbilstīgi piemērojamiem Savienības noteikumiem.

- Vai es esmu informēts par eksportētāja/importētāja pienākumiem saskaņā ar piemērojamiem Savienības noteikumiem, it īpaši, ja līdz šim man ir bijusi neliela vai nav bijis nekādas pieredzes tirdzniecībā ar trešām valstīm?

Muitas formalitātes, preču pārbaudes un kontroles

No 2021. gada 1. janvāra saskaņā ar ES tiesību aktiem nepieciešamās muitas formalitātes tiks piemērotas visām precēm, ko ievēdīs ES muitas teritorijā no Apvienotās Karalistes vai ko izvedīs no minētās muitas teritorijas uz Apvienoto Karalisti. Pat tad, ja starp ES un Apvienoto Karalisti tiks izveidota vērienīga brīvās tirdzniecības zona, kurā būs noteiktas nulles tarifa kvotas precēm un tiks īstenota sadarbība muitas un regulatīvajā jomā, visi izstrādājumi tirdzniecībā starp ES un Apvienoto Karalisti tiks pakļauti visām piemērojamiem un regulējumā paredzētajām atbilstības pārbaudēm un importa kontrolei drošības, veselības un citos sabiedriskās kārtības aizsardzības rīcībpolitikas nolūkos.

- Vai es esmu iepazinies ar ES muitas formalitātēm, kuras piemēros pēc *Brexit*, it īpaši, ja man līdz šim ir bijusi neliela vai nav bijis nekādas pieredzes tirdzniecībā ar trešām valstīm?
- Vai manas piegādes ķēdes ir sagatavotas garākiem piegādes termiņiem, ko radīs šīs papildu formalitātes un procedūras?

Izcelsmes noteikumi

No 2021. gada 1. janvāra, lai precēm būtu tiesības uz preferenciālu režīmu atbilstoši iespējamam turpmākam ES un Apvienotās Karalistes nolīgumam, uzņēmumiem būs jāspēj pierādīt tirgto preču izcelsmes statusu. Precēm, kuras neatbilst izcelsmes prasībām, būs uzliekami muitas nodokļi pat tad, ja būs noslēgts ES un Apvienotās Karalistes tirdzniecības nolīgums par nulles tarifa kvotām. Tas ietekmēs arī tirdzniecību starp ES un tās preferenciālajiem partneriem, jo Apvienotās Karalistes komponenti (gan materiāli, gan pārstrādes darbības) būs uzskatāmi par "nenoteiktas izcelsmes" komponentiem saskaņā ar Savienības preferenciālo tirdzniecības režīmu.

- Vai es esmu iepazinies ar attiecīgajām procedūrām un dokumentiem preču izcelsmes statusa pierādīšanai?
- Vai es esmu attiecīgi pielāgojis piegādātāja deklarācijas, to skaitā ilgtermiņa piegādātāja deklarācijas?

PVN un akcīzes nodokļi

No 2021. gada 1. janvāra mainīsies noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksāšanu un atmaksāšanu. Tas attiecas gan uz precēm, gan pakalpojumiem. Importējot preces (alkoholiskos dzērienus, tabakas izstrādājumus utt.), kas no Apvienotās Karalistes ievestas Eiropas Savienības PVN teritorijā, būs jāmaksā akcīzes nodoklis.

- Vai es esmu iepazinies ar attiecīgajām PVN procedūrām?
- Vai savu piegādes ķēžu organizācijā esmu ņēmis vērā garākus termiņus, ko radīs šīs papildu formalitātes un procedūras?

⁽²⁾ Šajā iedaļā aprakstītās izmaiņas neattieksies uz tirdzniecību starp ES un Ziemeļīriju, jo tai no pārejas perioda beigām kopā ar jebkuru turpmākas partnerības nolīgumu piemēros Protokolu par Īriju un Ziemeļīriju, kas ir Izstāšanās līguma neatņemama daļa – ar nosacījumu, ka četrus gadus pēc pārejas perioda beigām ir pieņemts Ziemeļīrijas Leģislatīvās asamblejas lēmums par piekrišanu turpināt protokola piemērošanu.

Sertifikāti, atļaujas, etiķetēšana un marķēšana

No 2021. gada 1. janvāra Apvienotās Karalistes iestāžu izsniegtas tirdzniecības atļaujas vairs nebūs derīgas izstrādājumu laišanai Savienības tirgū. Tas nozīmē, piemēram, ka transportlīdzekļi ar Apvienotajā Karalistē izdotu tipa apstiprinājumu vairs nevar pārdot vienotajā tirgū.

Ja ES tiesību aktos noteikts, ka nepieciešama ES paziņotās struktūras veikta sertificēšana, piemēram, dažu medicīnisko ierīču, iekārtu vai būvizstrādājumu gadījumā, Apvienotajā Karalistē iedibinātu struktūru sertificētus izstrādājumus vairs nedrīkstēs pārdot Savienības tirgū.

Tāpat arī Savienības marķēšanas prasībām vairs neatbilstīs to Savienības tirgū laisto preču marķējums vai etiķetes, kuras saistītas ar struktūrām vai personām, kas veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē.

- ➔ Vai sertifikātus un atļaujas, ko izdevusi Apvienotajā Karalistē iedibināta struktūra vai iestāde, esmu pārsūtījis kādā no 27 ES dalībvalstīm iedibinātai struktūrai vai iestādei vai pieprasījis jaunus sertifikātus un atļaujas?
- ➔ Vai esmu nodrošinājis, ka uz ES tirgū laistajiem produktiem ir pareizas etiķetes un marķējums?

Ķīmiskas vielas

No 2021. gada 1. janvāra ES noteikumus par ķīmisko vielu reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) vairs nepiemēros Apvienotajā Karalistē. ES vairs nebūs derīgas reģistrācijas, kuru turētāji ir ražotāji un izgatavotāji, kas veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē.

- ➔ Vai es esmu nodrošinājis, ka manis izmantotās vielas ir reģistrētas pie ražotāja vai importētāja ES, vai esmu iecēlis personu ES, kura kā vielas oficiālais reģistrētājs ir juridiski atbildīga par tās importu?
- ➔ Vai es kā pakārtotais lietotājs esmu pārbaudījis, vai manis izmantotās vielas ir pareizi reģistrētas?

PAKALPOJUMU SNIEGŠANA

No 2021. gada 1. janvāra atļaujas, ko Apvienotās Karalistes pārvaldes iestādes piešķirušas saskaņā ar ES vienotā tirgus regulējumu, vairs nebūs derīgas ES. Tas ir īpaši svarīgi tādās jomās kā finanšu pakalpojumi, transports, audiovizuālie plašsaziņas līdzekļi un energopakalpojumi.

Lai piekļūtu Savienības tirgum, Apvienotās Karalistes pakalpojumu sniedzējiem un profesionāļiem, kuri veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē, būs jāpierāda atbilstība visiem noteikumiem, procedūrām un/vai jābūt atļaujām, kas attiecas uz to pakalpojumu sniegšanu ES, ko veic ārvalstu valstspiederīgie un/vai ārpus ES [iedibināti] uzņēmumi. Minētās prasības bieži ir noteiktas valstu režīmos. ES pakalpojumu sniedzējiem un profesionāļiem, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā un darbojas Apvienotajā Karalistē, būs jāpierāda atbilstība visiem attiecīgajiem Apvienotās Karalistes noteikumiem.

- ➔ Vai es esmu izvērtējis, vai man ir nepieciešami pakalpojumi / varu turpināt izmantot pakalpojumus, ko sniedz struktūras, kuras veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē?
- ➔ Vai manam uzņēmumam ir nepieciešamas Apvienotās Karalistes iestāžu izdotas licences vai atļaujas? Vai esmu pieprasījis līdzīgas licences vai atļaujas kādā no 27 ES dalībvalstīm vai pārsūtījis šādas Apvienotās Karalistes izdotas licences vai atļaujas iestādei kādā no 27 ES dalībvalstīm?
- ➔ Vai es kā klients/pircējs esmu pārbaudījis, vai manam pakalpojumu sniedzējam ir nepieciešamā licence vai atļauja?

Finanšu pakalpojumi

No 2021. gada 1. janvāra atļaujas finanšu pakalpojumu sniegšanai no Apvienotās Karalistes visā ES vairs nebūs spēkā. Finanšu pakalpojumu sniegšana ES no Apvienotās Karalistes būs iespējama, ievērojot attiecīgos noteikumus, kas konkrētā dalībvalstī ir spēkā attiecībā uz trešām valstīm.

- Vai es esmu izvērtējis to, vai man ir nepieciešami pakalpojumi / varu turpināt izmantot pakalpojumus, ko sniedz Apvienotās Karalistes finanšu pakalpojumu sniedzēji?
- Ja es veicu darījumus Apvienotajā Karalistē, vai es esmu iepazinies ar Apvienotās Karalistes noteikumiem par finanšu pakalpojumu sniegšanu?

Aviācija

No 2021. gada 1. janvāra gaisa pārvadātāji, kuri ir Apvienotās Karalistes licencētājas iestādes izsniegtas tādas darbības licences turētāji, kura ļauj veikt pasažieru, pasta sūtījumu un/vai kravu komerciālos gaisa pārvadājumus, vairs nevarēs sniegt gaisa transporta pakalpojumus Eiropas Savienības teritorijā. ES gaisa pārvadātājiem un aviācijas drošības sertifikātu turētājiem būs jānodrošina ES prasību izpilde un atbilstība tām, tai skaitā prasību attiecībā uz aviosabiedrības galveno uzņēmējdarbības vietu un ES akciju kontrolpaketi un kontroli tajā un ES aviācijas drošuma *acquis*.

- Vai es esmu iepazinies ar visām attiecīgajām sertifikācijas prasībām un atbilstu tām?

Autopārvadātāji

No 2021. gada 1. janvāra autopārvadātāji, kas veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē, vairs nebūs Kopienas licences turētāji. Tādēļ viņi vairs nevarēs izmantot automātiskas piekļuves tiesības vienotajam tirgum, ko ietver šāda licence, proti, ES pārvadātāju tiesības veikt braucienus un pārvadāt preces visā ES teritorijā.

Transporta un loģistikas operatorus ietekmēs izmaiņas formalitātēs, kas nepieciešamas, šķērsojot Apvienotās Karalistes un ES robežu ⁽³⁾. Formalitātes uz robežas ietekmēs arī [transportlīdzekļu] vadītājus, kā arī pasažierus un pārrobežu darba ņēmējus. Tās ietver personu robežpārbaudes – tostarp pārbaudes par atbilstību ieeļošanas un uzturēšanās prasībām, pasu spiedogšanu un vīzas prasību, ja piemērojama.

- Vai es esmu iepazinies ar visām attiecīgajām sertifikācijas prasībām un atbilstu tām?
- Vai savu piegādes ķēžu organizācijā esmu ņēmis vērā garākus termiņus, ko radīs šīs papildu robežpārbaudes un formalitātes?

Profesionālās kvalifikācijas

No 2021. gada 1. janvāra uz Apvienoto Karalisti vairs neattieksies ES noteikumi par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu. Apvienotās Karalistes valstspiederīgajiem neatkarīgi no tā, kur viņi ieguvuši kvalifikāciju, un ES pilsoņiem, kas ieguvuši kvalifikāciju Apvienotajā Karalistē, būs jāpanāk šīs kvalifikācijas oficiāla atzīšana attiecīgajā dalībvalstī, pamatojoties uz minētās valsts noteikumiem par trešo valstu kvalifikāciju atzīšanu. Daudzos gadījumos šis atzīšanas process ir sarežģītāks.

- Vai mana vai manu darbinieku Apvienotajā Karalistē iegūtā profesionālā kvalifikācija ir savstarpēji atzīta?

⁽³⁾ Izņemot Ziemeļīriju, kura saskaņā ar Protokolu par Īriju un Ziemeļīriju arī turpmāk ievēros Savienības noteikumu nelielu kopumu, lai izvairītos no muitas pārbaudēm un kontroles Īrijas salā.

ENERĢĒTIKA

No 2021. gada 1. janvāra, neraugoties uz to, ka elektroenerģijas un gāzes starpsavienotājus, protams, joprojām varēs izmantot, Apvienotā Karaliste vairs nepiedalīsies Savienības īpašajās platformās. Tā vietā, lai, izmantojot starpsavienotājus, veiktu tirdzniecību ar Lielbritāniju, tiks izmantoti alternatīvi rezerves risinājumi ⁽⁴⁾. Tiem būtu jāļauj turpināt elektroenerģijas tirdzniecību, lai gan ar zemāku efektivitāti nekā pašlaik vienotajā tirgū.

⇒ Vai es esmu pārbaudījis, vai esmu atkarīgs no tirdzniecības ar Lielbritāniju, izmantojot elektroenerģijas starpsavienotājus, un veicis vajadzīgos pasākumus, lai pielāgotos jaunajai normatīvajai videi?

UZŅĒMĒJDARBĪBAS TIESĪBAS UN CIVILTIESĪBAS

Apvienotajā Karalistē reģistrēti uzņēmumi

No 2021. gada 1. janvāra Apvienotajā Karalistē reģistrētas sabiedrības būs trešo valstu sabiedrības un tās netiks automātiski atzītas. Uz to atzīšanu attieksies valsts tiesību akti par trešās valstīs reģistrētiem uzņēmumiem. Apvienotajā Karalistē reģistrētu uzņēmumu filiāles ES dalībvalstīs tiks uzskatītas par trešo valstu uzņēmumu filiālēm. Apvienotās Karalistes uzņēmumu meitasuzņēmumi Savienībā principā ir ES uzņēmumi, un uz tiem arī turpmāk attieksies visi attiecīgie Savienības un valstu tiesību akti.

⇒ Ja mans uzņēmums ir reģistrēts Apvienotajā Karalistē, vai es esmu pārbaudījis valsts tiesību aktos to, vai ES uzņēmuma statusa saglabāšanai pietiek ar to, ka galvenais birojs vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir ES?

Līgumi – noteikumi par jurisdikciju

No 2021. gada 1. janvāra vairs nepiemēros Savienības noteikumus, kas pārejas periodā atvieglo spriedumu pārrobežu atzīšanu un izpildi ES un Apvienotajā Karalistē ⁽⁵⁾. Salīdzinot ar pašreizējo situāciju, Apvienotās Karalistes tiesas pieņemtie spriedumi, iespējams, vairs nebūs ātri izpildāmi Eiropas Savienībā.

⇒ Vai es esmu atkārtoti izvērtējis Apvienotās Karalistes jurisdikcijas izvēli savos komercīgumos?

CITI ASPEKTI: DATI, DIGITĀLĀS UN INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS

Preču zīmes un dizainparaugi, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, augu šķirņu aizsardzības tiesības

Lai gan no 2021. gada 1. janvāra spēkā esošās ES vienotās intelektuālā īpašuma tiesības (ES preču zīmes, Kopienas dizainparaugi, Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesības un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes) joprojām būs aizsargātas saskaņā ar Izstāšanās līgumu, visām jaunajām ES vienotajām tiesībām būs samazināta teritoriālā darbības joma, jo tās vairs nebūs spēkā Apvienotajā Karalistē ⁽⁶⁾.

⇒ Vai esmu veicis visus vajadzīgos pasākumus, lai Apvienotajā Karalistē arī turpmāk nodrošinātu savu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību?

⁽⁴⁾ Tas neattiecas uz elektroenerģijas starpsavienotājiem starp Ziemeļriju un Īriju, ņemot vērā to, ka saskaņā ar Protokola par Īriju un Ziemeļriju 9. pantu Ziemeļrija turpinās piedalīties integrētajā vienotajā elektroenerģijas tirgū visā Īrijas salā.

⁽⁵⁾ Jāatzīmē arī, ka no 2021. gada 1. janvāra ES platforma strīdu izšķiršanai tiešsaistē (SIT) vairs nebūs pieejama strīdu alternatīvai izšķiršanai starp patērētājiem, kas dzīvo Eiropas Savienībā, un tirgotājiem, kas veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē.

⁽⁶⁾ Spēkā esošās vienotās tiesības Apvienotajā Karalistē aizsargā saskaņā ar Izstāšanās līguma 54. un 57. pantu, tās pārveidojot par Apvienotās Karalistes tiesībām.

Personas dati

No 2021. gada 1. janvāra personas datu nosūtīšanai no ES uz Apvienoto Karalisti piemēro noteikumus par datu nosūtīšanu uz trešām valstīm, kā noteikts ES Vispārīgajā datu aizsardzības regulā (VDAR) ⁽⁷⁾ vai Tiesībaizsardzības direktīvā ⁽⁸⁾.

Tas ir svarīgi daudzām uzņēmējdarbības nozarēm, it īpaši tad, ja ES uzņēmumi turpina strādāt ar datu centriem, kas atrodas Apvienotajā Karalistē.

→ Ja es nosūtu personas datus uz Apvienoto Karalisti, vai es esmu veicis visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību ES noteikumiem?

⁽⁷⁾ Regula (ES) 2016/679, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1594051658864&uri=CELEX:32016R0679>

⁽⁸⁾ Direktīva (ES) 2016/680, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0680>

KUR ES VARU ATRAST SĪKĀKU INFORMĀCIJU, UN KAS MAN VAR PALĪDZĒT?

- Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē ir atrodami vairāk nekā 70 paziņojumi par sagatavotību dažādās ekonomikas nozarēs. To mērķis ir palīdzēt visiem tirgus dalībniekiem sagatavoties. Tos pastāvīgi atjaunina, iekļaujot papildu nozares un informāciju, un tos pārtulkos visās ES valodās.
- Ieskatieties to Eiropas Komisijas dienestu un aģentūru tīmekļa vietnēs, kuras darbojas jomā, kas attiecas uz jums un jūsu uzņēmumu.
- Lai saņemtu papildu informāciju un palīdzību, sazinieties ar savas valsts iestādēm, vietējo Tirdzniecības un rūpniecības kameru vai savu rūpniecības asociāciju.